

is beismerik és a hivatalos álláspont is már magáévá tette, sőt, hovatovább programjába vette az új földreformot.

Ezekből következőleg az ittlő magyar kisebbség osztálytagozódása egészen más képet nyújt és természetesen más feladatokat is szab, mint Magyarországon. Az itteni magyarság legnagyobb tömegében földmunkásság, utána sorban következnek a kisbirtokosok, kiknek földjük nem elég nagy ahhoz, hogy családjukkal megélhessenek, mégkevésbé, hogy idegen munkaerőt alkalmazzanak. Helyzetük nem sokban különbözik a földmunkásságétól. A közép- és zsirosparasztok, valamint a nagybirtokosok, akiknek birtoka törpének számít a magyarországiakhoz képest, kiszámúak és ők képezik azt a réteget, amely a munkapiacokon a földmunkássággal és törpebirtokosokkal szemben áll. Ha a falusi dolgozók a tavaszi, nyári és őszi földmunkáknál el akarnak szegődni, ezzel a réteggel kénytelen alkudni munkabérükre.

Ha a földmunkásság bérköveteléseket támaszt, vagy a munkabérek körül viszálya támad, nálunk legtöbbször a középgazdával áll szemközt. Harcát ezzel a réteggel vívja és így magától értetődő, hogy akár politikai, akár kulturális mozgalomról legyen szó, ezt a két réteget szorosan egybevonni majdnem lehetetlen. Az agrárreform nálunk még élesebb elkülönülést, még nagyobb elmentéket szült a falun. A földmunkás számára egyformán munkaadó a nagybirtokos és a középparaszt. Mindkettőnek bérért dolgozik és mindkettővel szemben egyformán védi érdekeit.

A magyarországi népi mozgalom, melynek első és legnagyobb feladata a nagybirtokot eltörölni, az adott társadalmi-politikai helyzet folytán könnyebben és indokoltabban egyesítheti a parasztság összes rétegeit ennek a célnak elérésére. Nálunk azonban ugyanezeket a módszereket követni lehetetlen. Az itteni népies mozgalomnak sokkal több gondot és figyelmét kell fordítania a falusi osztályrétegződésekre, pontosabb meghatározásokra van szüksége és — mivel ez a legnagyobb tömeg — elsősorban is a nincstelen magyar földmunkásságra és a törpebirtokosságra kell támaszkodnia.

A földreform kérdése már túllépi a belső, magyar kisebbségi kereteket, de lehetetlen elhallgatni, hogy az újabb birtokrendezésnél elsősorban is a nemzetiségi érdekeknek kell érvényesülniök. A magyar földigénylőknek meg kell kapniok az őket megillető földet, ha mindjárt az eddigi földbirtok-maximumnak leszállítása árán is.

Kalmár István

A magyar hangosfilmek

Egy nyaláb kitünő orosz, néhány cseh s egy sereg jeles francia film meg Paul Muni nagy emberi filmje után fogalmat alkothattunk magunknak a jó filmekről. S mostanában ért ide hozzánk nagy hirdetések és üdvrivalgások között a magyar nyelvű hangosfilmek özöne.

Tolongva mentünk a mozikba.

Milyen jó lenne a sok érthetetlen beszédű filmek után anyanyelvünkön szóló hangos filmet látni és hallani.

Olyan tömegek — igen, tömegek — is mentek megnézni a magyar filmeket, melyek a szegényedés és a magyar szó hiánya miatt évtizede kimaradtak a mozilátogató közön-

ség sorából. S bizony kiábrándítóan szegényes filmeket láttunk heteken keresztül.

A romantika gőze lengi körül ezeket a filmdarabokat. A dzsentri, a vidéki nagybirtokos, méltóságos, kegyelmes uraimék; libacsapatok, nyájak, holdsütötte parkok, kettős és négyes magánfogatok, kártyacsaták; cséplő és arató jelenetek, persze dalolva, Országház. Halászbástya, vidéki uri-kuriák és egy kép se az igazi magyar világról: szegénységről, kisebbségi sorsról, munkanélküliségről, a földnélküli magyarok pusztuló millió tömegéről, városok senyvedt dolgozóiról. Könnyű pénzesek módos szórakozása van bennük.

Tartalomban magukon viselik ezek a filmek a különböző parancsuralmak után kapkodó, nemzetietlen keresztény kurzus szellemi sivárságát.

Párbeszédék filmen, elmés, pesti aszfalt-stílus, érdektelen, sablonos, rossz fényképezése szinpadnak, a szinpad eleven közvetlensége helyett a gép idegenítő távolságával.

Igaz, ezek a filmek nem is mind újak. Évekkel ezelőtt legtöbbjét már játszották piacrakerülésük sorrendjében a néhai demokratikus Csehszlovák köztársaság kisebbségi magyarlakta vidékein mindenütt. De ha az újabban készültüket vesszük, akkor is sok kívánnivalót hagynak maguk után e filmek. Hába a szellemeskedések, a szinpadon „döglesztően” hatásos trükkök, hiába — az egyes filmekben — pazar kiállítás; ha nincs filmszerű tartalma, ha nincs rendező, aki a szinpad művészeit változtatott játékmóddal dirigálná a lencse előtt — csak filmszerűtlen a film.

Általában a mesterséggé, alacsonyodott magyar szindarabtermelés és a romantikus regényirodalom nyomja rá bélyegét ezekre a magyar filmekre.

Csupán két filmet lehet, mint — bizonyos fókig — kivételt említeni. Az egyik a Hunyadi Sándor Bors István c. szindarabja után készült film. Ez volt az első itt bemu-

tatott magyar film, melynek készítésekor a stúdióból kiment a filmoperátor fotografálni a napvilágra. S eleddig az egyetlen magyar film, melyben — ha gyöngye fuvalatként is, de — meglegben a szociális kérdések szelg. A másik, amelyet eddig mint a legnagyobb sikert elért filmet tekinthetünk, a Zilahy Lajos Hallálos tavasz c. lírai regénye témáját szabadon fölhasználó, hasonló című filmjáték. Élethű fényképezésével, valamint nagyszerűen rendezett jeleneteivel kiváló finom francia filmekre emlékeztet habár sekélyes témája, emberi közvetlensége mellett is, minden szociális vonatkozást messze elkerül.

A Jókai regények után készült filmek (Szegény gazdagok, Aranyember) szinte csak halom képillusztáció a gazdagmeséjű naiv regényekhez, de semmiesetre sem önálló filmalkotások, pedig csupa ismert szinpadí kiválóság játssza a fontosabb szerepeket.

A magyar filmek legtöbbjében bebizonyosodik, hogy nem elég jó a szinpadí színésznek egyszerűen a fölvevőgép elé állni. Más művészet a filmszínész művészete, és a filmnél fokozottabban szükség van a rendező hozzáértő, alapos, a szinpadí rendezőtől sokban elütő munkájára.

(Hol vagytok Angliában, Amerikában is híres, kényszerűen kivándorolt rendezőink?)

A film tipikusan realizmust kívánó művészet, nem alkalmas a valótlanságok visszaadására. Megbosszulja magát a valóságtól való menekülés. Mert a film éppen a természeti és társadalmi valóságok saját élettörvényeik szerinti mozgásban való megmutatására alkalmas művészet; — az erő és az anyag örökös játékanak, formálódásának; a határtalan élet bemutatásának korlátlan lehetőségű művészete.

A Halálos Tavasz a Bors István, Aranyember (Brazovicz Athanáz és barátai dorbézolása) és még egy-két más film néhány jelenete megmutatták, hogy a lelki történé-

sek érzékítését a farciakához hasonló finomsággal végzik a magyarok; fényképezésben is sokat tanultak a mesteri orosz filmektől, s a háttérben annyira döntő sú-

lyú rendezői talentum sem hiányzik. Csak a témaválasztás sekélyesége teszi azt, hogy az igazán nagy filmek mellett olyan szegényesek a mi magyar filmeink. **Laták István**

A szovjet-bulgár gazdasági szerződés

A Szovjetunió és Bulgária között az utóbbi időben egyre jobban meg erősödik a baráti viszony. Ennek az egyre erősödő baráti kapcsolatnak a gyökerei a szovjet és bulgár népek multjában, a két ország „történelmi rokonságában” és közük fenálló kulturális kapcsolatokban gyökereznek.

A bulgár népnek a tizenharmadik század második felében kezdődött ujjászületése már nagymérvű támogatást talál az orosz közvéleményben, amely hathatós segítséget jelent a bulgár iskola kialakulására is. Oroszországban nyer képzést sok, a bulgár nép nemzeti műveltségéért és politikai szabadságáért harcoló vezéregyéniség. A bulgár tudományos élet és irodalom az orosz kultúra hatása alatt fejlődött. Egész nemzedékek tanultak és neveltek Pavlov, Mendeljev és más orosz tudósok, valamint Puskin, Turgenyev, Gorkij, Gogol, Tolsztoj, Csehov és más világhírnő orosz írók művein.

Ez a baráti kapcsolat került kifejezésre az 1940. január 5-én Moszkvában kötött Szovjet—Bulgár kereskedelmi szerződésben is. A három évre megkötött szerződés a két állam közötti kereskedelmet és hajózást szabályozza, s kereskedelmi téren már nagy haladást idézett elő a két ország multbeli gazdasági csereforgalmával szemben. Ezentul a szovjet kereskedelem a bulgár kivitelnak (amely 1938-ban 10,5 milliárd léva, azaz 150 millió dollár volt), egy tizedét fogja felölelni.

Ezen szerződés következtében Bulgária egy egész csomó olyan árut tud beszerezni ipara és földművelése részére, amelyeket eddig csak távoli országokból és nagyon kedvezőtlen feltételek mellett tu-

dott importálni.

Ugyanis ezeknek a szükséges árucikkeknek nagyrészt a Szovjetunióban közvetlen megtalálhatja.

A Szovjet és Bulgária közötti gazdasági kapcsolatok fejlődése még beláthatatlan lehetőségeket ígér.

A szerződés értelmében a Szovjetunió mezőgazdasági gépeket, fémeket, petróleumtermékeket, műtrágyát, papírt, gyapotot és más termékeket fog szállítani Bulgáriának, a bulgár sertés, nyersbőr, rizs, dohány stb. szállításokkal szemben.

A bulgár földművelésügyi miniszternek, Bagrinaiovnak a kijelentése szerint „a Szovjet-piacnak a bulgár árucikkek előtt való megnyitása igen kedvező kilátást teremt a bulgár mezőgazdaság fejlődésére.”

Ezen gazdasági szerződés jótékony kihatása már abban is észlelhető, hogy amíg a tengeri zárlat következtében Bulgária fémbevezetala sokkal csökkent és sok textilgyár kénytelen volt a munkát beszüntetni, vagy a munkaidőt csökkenteni, addig most a Szovjetunióval való gazdasági összeműködés eredményeként ezek a textilgyárak újra kinyithatják kapukat a nemrég munkanélkülivé vált munkások és tisztviselők előtt.”

T. G.

Krónika

A finnek és oroszok megkezdtek a hadifogyók kölcsönös kicserélését.

Helsinki-ben most adták ki a repülés háborús statisztikáját. Eszerint a szovjet- finn háború idején Finnország felett elrepült 14 ezer